

Numerul 33. Oradea-mare 18/30 august 1896.

Anul XXXII.

Ese duminica. Abonament pe an 10 fl., pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

Anton Pann.

Gin timpul din urmă cultivarea literaturii noastre populare a luat un avânt frumos. Pe și ce merge ies mai multe publicațiuni folkloristice, poesii și prosă, cari destăinuiesc idiomul graului nostru adevărat și neschimbat prin novațiuni nepotrivite.

Constatând acesta, este cuviincios să ne aducem aminte de aceia, cari au fost cei dinți cari au desgropat comórele ascunse ale limbei noastre și astfel au dat desvoltării noastre literare un curs mai natural și mai adevărat.

Unul dintre primii bine meritați pe terenul acesta e și Anton Pann, al cărui portret îl publicăm pe pagina acesta, adaugându-i următoarele schițe biografice.

Anton Pann s'a născut la 1794 în satul Slivin din Bulgaria. El inse n'a fost bulgar, ci român, căci de-alungul Dunării, atât în Bulgaria, cât și în Serbia, se află mulți români.

De acolo s'a mutat în Rusia, dar neputând suferi asprimia cu care fu tratat ca musicant în armată, a fugit cu familia sa în România.

Aici, s'a așezat în București și s'a susținut ca cântă-

reț prin biserici și dând lecții de musică, artă care pe vremea aceea a început a fi cultivată și în România.

Se pare că a fost imbrătoșat cu căldură, căci din paralele agonisite ș-a cumpărat o tipografie. Aici ș-a tipărit el toate lucrările scrise până atunci. Cele mai re-

numite erau: Povestea Vorbii, Fabule și istorióre, Cântece de stea, Călătoria lui Moș Albu, Nasdrăvăniile lui Nastratin Hoge, Spitalul Amurului și altele.

Anton Pann a fost unul din scriitorii cei mai cetiți ai epocii sale. Lucrările sale scrise pentru classa de jos, au fost primite cu multă plăcere de masele poporațiunii știutóre de carte. În dcosebi „Povestea Vorbii“, din care reproducem una și noi mai la vale, i-a făcut numele nemuritor.

Despre acesta scriere dice Alexandri în o scrisóre adresată lui I. Negruzzi:

„Povestea Vorbii e un monument național, o carte prețioasă pe care fiecare din noi trebuie s'o avem în bibliotecă și pe care adese ori vom avé nevoie a o consultá. În ea întelnim spiritul și înțelepciunea Românului, doue ființe cu care mulți din autorii noștri n'au făcut cunoșcință“.

Activitatea literară a lui Anton Pann a fost aprețiată mai cu sémă de dl G. D. Teo-

ANTON PANN.

dorescu, care a publicat o lucrare meritorie in privința asta.

Operile lui complete au apărut in „Biblioteca pentru toți“ editată de librăria Carol Müller din București, in trei broșure cari tôte la oaltă costă 90 de bani. Deci pentru o sumă bagatelă ori cine pôte să-și cumpere tôte scrierile renumitului nostru scriitor popular.

Anton Pann a murit la 3 novembre 1854 in București și e inmormântat in curtea bisericei Lucaci.

Povestea vorbii.

*O slugă flecară pe unde slugise
Toți tot îl bătuse și tot îl gonise,
Incât dintr'acesta prea reu ajunsese,
Hainele pe densusul tôte se rupsese,
Un negustor astfel portul prost vedându-i,
Odată 'ntelnindu-l l-a 'ntrebat dicându-i:
— Ce o fi pricina de nu-ți merge bine?
Că eu te știu încă de copil pe tine,
Bețir, murdar nu ești, cărți nu joci îmi pare,
Cum putuși ajunge 'n așa proustă stare?
De ce nu-ți véri capul la vr'un om de trébă
Și tot umbli razna pe drumuri de gébă?
— Jupâne, el dîse, nu-mi e alta vina,
Decât căci spui dreptul e tótă pricina,
Minciuna nu-mi place, vorbesc adevêrul,
D'aceea or unde me pîsex ca mêrul
Și me dau indată pe pôrtă afară,
De nu-mi găsece locul și pacea în țeră.
Îi dîse lui omul, aușind aceste:
— Că spui adevêrul nici un reu nu este,
Asă slugă mie chiar îmi trebuește
Și de vrei d'acuma vin' de te tocmește.
Se tocniură 'ndată și se invoiră,
In doue, trei vorbe xapis întăriră.
Deci îl luă omul ca să-l procopsescă
Și plecă cu densusul ca să tērguiescă.
Cumpēră, îi dete un codru slănină
Și într'o hârtie puțină faină,
Dicându-i: — Na, du astea-acasă
Și dî să gătescă ceva pentru mēsă.
El decă se duse la a sa stăpână,
Se uită la dēnsa dându-i-le 'n mână
Și vedēnd că cală cam piexiș din fire
Incepă să-i dîcă ei și să se mire:
— Aoleo! cum cauți chiar ca o găină
C'un ochiu la faină și-altul la slănină!
Ea cum îl aude hănd furca sare
Și-l încarcă bine cu ea pe spînare,
Strigând: — Auđi vorbă! auđi flēc odată!
Tocma un' ca tine joc de min' să-și bată?
Afară! afară! slugă blestemată,
Să nu-mi calci in curte că-ți sparg capu 'ndată!
El fuge pe pôrtă, in drum se oprește.
Iacă și stăpânul seu îl întelnește.
Îl întrebă: — Ce e? — Că l-a gonit dîse,
Scărpînându-si locul unde îl lovise.
— Dar din ce pricină? stăpânul întrebă,
Pe bină dreptate or așa de gébă?
— Vêđ eu, el respunse, e cum se vorbește:
Cine spune dreptul loc nu-și mai găsește.
Aușind stăpânul din ce i-a fost plânsul,
Incepă să dîcă astfel cătră densusul:
— Ba nu-ți e sêrmene nîmenea de vină,*

*Ci gura-ți flecară este de pricină;
Să spui adevêrul alta se 'nțelege,
Nu de unul ș-altul omul să se lege;
Gura ta te bate ș-o să te mai bată,
Decă ea îți este flecară odată.*

ANTON PANN.

Femeia română.

De Carmen Sylva.

(Fine.)

III

Măria Pirtoianca, fiica poporului, a insoțit pe tatăl seu in tôte luptele sale contra Turcilor. Ea a fost prinsă și dusă la Constantinopole. Sultanul voi să o vedă. „E adevêrat, îi dîse el, că tu ai ucis un turc cu propria ta mână?“

„Nu un turc, ci dēce! și-mi pare reu că n'am ucis o sută, atâta abiă ar ajunge pentru a rēsbună mórtea unui părinte!“

Sultanul fu așa de mulțumit de acest respuns, că-i dădū libertatea.

Bunica unuia din aghiotanții noștri a vōđut tăind pe bărbatul seu pe ulițele Bucureșcilor. Ea luă pe cei unspre-dēce copii ai sei, merse la Constantinopole și a ingenunchiat in calea sultanului; privirea acestuia a fost atrasă de cătră aceste doue-spre-dēce persōne in doliu mare. El o cercetă și o întrebă ce putea să facă pentru ea.

— Eu cer capul pașei, care a pus să asasineze pe bărbatul meu.

Sultanul i-l dădū.

Un proprietar voiă să facă o hotărnicie nedreptă, prin care moșia sa se măriă și despoia pe țerani. El a câștigat pe primar și pe câliva ômeni ai subprefecturii, injugă patru boi la un plug și incepū a trage brazda de hotărnicie.

Țeranii erau adunați toți intr'o pădure vecină și priviau la acestă despoere inleștându-și pumnii.

De-odată o femeie, cu copilul in brațe, eși din mulțime, se aruncă inaintea boilor, puse copilul la piciorole lor și strigă:

— Vor merge peste el inainte de a face acestă nelegiuire!

Raporturile intre femeia proprietarului și țerance sūnt căte-odată incântătore.

Ele se duc la ea când voesc, o imbrățișeză ca pe o soră și-i cer o flóre roșie din grădină, o garófă spre a o pune in cap, un bujor cu care-și frēcă obrazii și bărbia in loc de suliman, când merg la horă, — jocul de duminecă. Ele nu se hotăresc a servi, căci acestă le-ar injosi, și acestă ocupație o lasă unguoróicelor și țigancelor. Independența este pentru ele un lucru sfânt, chiar in meserie. O femeie cerū proprietarului scânduri pentru a face sicriu bărbatului seu, dar îi aduse 60 de bani pentru a avé aerul că i le plătește.

Spațiul imi lipsește pentru a povesti tot ce am vōđut in timpul resboiului.

Un nenorocit băiat, pe care l-am ingrit in baraca mea in timp de 4 luni, muri in brațele mamei sale in momentul când eu eșiam din sală. Ea incepū a suspină și a țipă. O dōmnă îi puse cu blăndețe mâna

pe umăr și-i duse: „Nu țipă! Noi am voi să nu știe regina pentru câteva ciasuri morțea fiului tu!“

Ea tăcu pe loc.

Eu le-am vădut căutând pe bărbatul lor până la șanțurile de la Plevna, prin obuzurile tunurilor pentru a le aduce puține fructe seu rufe și încă căutându-l din spital în spital când află că era rănit, stând în picioare la capetele lui și nopțe, fără a îndrăzni măcar a se pune jos.

Cu părere de reu me las de a povesti în amănunțimi în „Revue des Revues“, numeroșele și incântătoarele întâmplări ce se găsesc în cronicari și acele pe care le-am vădut cu propriii mei ochi. Eu n'am putut să arăt, decât spicuind, pe femeia română de prin vécuri. N'am putut decât să ridic un mic colț din vélul acestei istorii așa de însemnat. Așa puté umplé un volum mare povestind moravurile și obiceiurile țărâncei, a acestei ființe răbdătoare și devotate, care lucréză la câmp véra, și iérna la meșteșug. Ea tórcé, cóșé, brodezá costume mărețe care strălucesc de albéță și de culori armonioșe la rașele sórelui strălucitor. Ea nu zimbeșce decât rar și se vesteșce repede, sub povara muncii prea grele și sub povara mulțimei copiilor.

Seriositatea sa e impunătoare și atingătoare în acelaș timp, când nu se schimbă în asprime, ceea ce se întâmplă câte-odată țărâncelor bogate, care apésă greu pe cel sărace și n'au milă de chinurile lor. Pe de altă parte ele se ajută între ele în chipul cel mai mișcător. Când o familie are mulți copii, femeile sterpe a satului și-i împărțesc. Ele numesc pe copii adoptați: copii de suflet.

Decă acéstă țără există încă, în urma atâtor invasi, femeilor li se datoreșce. Ele au fost păzitorii limbii, religiunii, tradițiunilor sale. Sânt o grămadă de legende, de vechi balade, adunate de cătră scumpul și neuitatul poet Alexandri, care povestesc actele de curaj și de devotament ale femeii române.

Să nu ve înșelați, vădénd-o jucând ca o Poloneză și auđind-o vorbind ca o Parisiancă. Cultura străină n'a schimbat-o.

Ea e încă aceeaș soție aprinsă și ambițioșă, mama pasionată a vechilor timpuri. Ea intruneșce pe lângă aceste alte calități, tot așa de mari; ea e o delicată ingrigitoare de bolnavi. Trebuie să o veți ingrigind pe țărâni sei ca un medic și conducéndu-și moșia ca un om de afaceri.

Femeia română nu socoteșce jertfele sale. Ea le găséșce naturale. Ea a uimit pe medicii străini în resboiul de la 1877.

Ea se lipseșce de tot pentru a da o educație copiilor sei. Ea e naivă și viclénă, nepăsătoare, cel mai bun prieten al bărbatului seu și cel mai ingrozitor vrăjmaș al lui, indată ce sânt în dușmănie. Alexandri dăce că sórele caută să pētrundă pe sub ciucurii lungi a negrelor lor gene spre a lăsá flacăra sa în marele lumini a ochiilor lor. Limbajul lor e bogat și înflorit ca tóte limbajurile Orientului, mărînimia lor nu le îngădue nici odată a țîné socoteli. Inima le birueșce în totdeauna.

Larga brobódă care le invélue, cu austerele sale indoituri, dá trăsăturilor și mișcărilor sale o măreție antică; și maternitatea îi pune pe frunte o diademă inviđibilă.

„Mama mea, măculița mea!“ erá strigătul răniților în timpul lungelor zile și nopți de suferință. Dar își gășiau la capetele lor cui să adreseze suspinele lor.

Nici una n'a remas în urmă. Mamele de bună

familie au părăsit eleganța și mângăerea bărbatului spre a se aședá într'o colibă, lângă sala unde gemeau răniții; frumoșele dame de lume țineau în brațele lor pe sērmanii Turci, cari muriau de tifos negru, cea mai ingrozitoare din tóte bólele molipsitoare.

Nu se observá nici slăbiciune, nici dare înapoi, nici șovăelă. Infruntă infecțiunea și merg să ingrigéșcă pe copilul bolnav de difterită seu de scarlatină a prietenei nebună de frică.

Copilița română, în vērștă de doi ani, cu mari ochi melancolici sub pērul cel negru, cu un limbaj repede și curat, e de o precocitate surprîndătoare. La vērșta de 5 ani, ea, e mica mamă a fraților și a surorilor sale. La opt ani e aprópe o fată mare. Ea nu se mai mărită la doispredece ani fiind că legea nouă o opreșce, atunci ea se apucă în schimb de studiu, trece bacalaureatul, se face doctor; căci trebuie o eșire prisosului care se frământă sub aceste plete bogate, sub aceste mari sprincene cumiști și incântătoare.

Sânt patrușeci de ani, când intrând într'un salon remăneai surprins că nu găséșci decât frumuseți perfecte.

Dar atunci viața erá simplă. Astăzi ea a devenit grea. Fetitele de dece ani împărțesec deja grija părinților lor și șciu prea bine că lucrurile nu sânt așa de frumoșe în acéstă lume.

Jertfile și suferințele póte sânt folositoare spiritului, — fie, — dar de sigur vătémătoare desvoltării corpului care nu mai creșce ca o frumósă flóre fără de grijă și liniștită, fără a mai vorbi de plăcerile lumeșci ce nu se cunoșceau alta dată și care au ajuns tot așa de ameițóre și tot așa de luxóse ca și în celelalte țeri.

Dar e cu neputință a se oprí, mai ales în o țără, care a făcut sforțări supra-omeneșci pentru a fi într'un timp așa de scurt la nivelul de desvoltare a celorlalte țeri. Fatal trebuie să cadă în multe greșeli, să luncce pe marginea multor prăpăstii, să se înămoléșcă în primejdii neprevădute. Vêrtejul v'au cuprins, scumpele și mult iubitele mele Românce, pe eare eu v'am studiat cu tótă puterea mea, cu tot sufletul meu și pe care eu me bizui în viitor, voi cari n'ați lăsat a se scufundá țera vóstră de atâtea invasiuni, voi îi veți da încă eroi ai cugetării și ai sabiei, voi îi veți da încă mame nobile și măndre avénd în ele tótă seva acestui pământ bogat și producător care le-a purtat și hrănit.

Mame române! voi, care ați plâns atâtea când ângerul destructor a trecut peste noi cosindu-ne familii întregi, răpindu-ve tot ceea ce voi iubiți, voi, care ați luptat ca să faceți din fiii voștri ómeni, voi cari nu dați înderét când e vorba de a înaintá, mame române, viitorul e în mâinile vóstre!

Din mēruntaele vóstre renașce acéstă țără, a cărei ursită viitoare nu se șcie, dar care trebuie să dea nota sa în concertul civilizațiunii europene.

Mame române, păzitoare a celor mai scumpe comori, voue ve e incredințat aceste mâni pentru care atâtea vécuri au luptat și au suferit.

Găgăuță a citit că un ofițer brutal a bătut pe un soldat.

— Cum, domnule, dăce el cătră un ofițer cunoscut, adevérat e că bateți soldații?

— Aș! Se întâmplă, într'adevăr, une-ori ca un idiot să te scótă din răbdări și atunci...

— Află, domnule, că și idioții sânt ómeni ca și dumneata și ca mine!...

La Sucéva.

In metrul elegiac antic.

Mare fost-ai cândva și tu, străveche cetate,
 Mare și nume vestit pîntre cetăți ai avut.
 Alexandru cel Bun mai întîiu cunoscută te face
 Pe la vecini impregiur, ce te privia cu respect.
 Chiar Bizantinul deprins, judecat a fi singur de mare,
 Mi te creștă 'n deosebi, semne de cinste-ți dedia,
 Când spre-ajutor mai avuși surori ca și tine 'ntărite:
 Neamțul, Hotinul, și-apoi invinuratul Cotnariu,
 Alba cetate, Chilia, și tu Craciună și voi, ce
 Despre Dunăre 'n jos tari bulevarde-ați mai fost.
 Ștefan Marele mult îți adaoase faima, Sucéva,
 Fîndure că pricepea trebile cu-agerul cap.
 Marele Domn in curînd își lărgi mahalalele tôte
 Cătră arii spre-amiéđi-locul ce-acum îl numesc
 Locuitorii „Areni“, căci arii și 'n Țilele năstre
 Tot pe-acolo se vîd pline cu stoguri de snopi —
 Tot așă cătr' apus și mieđul nopții crescut-ai,
 Unde Zamca stă sus, turnuri și ziduri avînd.
 „Zameca“ cuvînd slavinesc de la ziduri și valuri făcute
 Pentru timp de resboiu, loc întărit impregiur.
 Mai departe pe-aici se găseșc surpături numerose
 Din cetățuea, ce-a fost colo pe cotul din nord.
 Cest castel s'a numit „Șeptilici“ ca și 'ntrăga regiune,
 De sub piscul de dămb, loc pripuriu pînă jos.
 O tradițiune din timpul trecut ni șopteșce și-acuma,
 Cum c'o mamă de-odat' șapte băeți a născut
 In cuprinsul acestei regiuni, și de-acolo se chemă
 Locul din giur „Șeptelici“, ca și castelul dărmat.
 Șeptilicii sînt ađi niște cîmpuri de-arat și fînațe,
 Spre resărit că vecini au pe Ițcanii cei vechi;
 O măhăla sînt Ițcanii, un cuib ne'nsemnat, ce 'm-
 poporă

Costa vechei cetăți despre Moldova spre nord.
 Templul, ce 'n cale se vede 'n Ițcani de pe delul
 din Zamca,
 Fuse 'n trecut un asil pentru monache, dar ađi
 Dumneđeesc e locaș pentru toți cu patronul prea
 santei,
 Maicei lui Dumneđu, bine păstrat monument.
 Spre resărit de-acolea, de te 'ntorci, ți s'arată 'n
 ruină

O ziditură pe-un dămb, urmă din timpul trecut:
 E venerabilul dom, ce numeșce-s' acum in deobște
 Al Mirăuților, căci in Mirăuți îl găsim.
 Zid cu croelă și plan iscusit, cum rar se mai află
 Printre zidirile vechi, ce mai remaseră 'ntreg.
 Numele de „Mirăuți“ măhălaua Sucevei îl are,
 Ce 'n resărit o aflăm mult scăpătată 'n sermea.
 Numele-acesta-i remas după vechi cetățeni, ce-l avură,
 Cum prin urice și-acum află-s' adese păstrat.
 Peste-un pîriu ne'nsemnat de-acolea se rădică pe-o
 muche

Naltă de țerm surpături, este-al Sucevei castel.
 Mare fost-a cândva și puternic' acēsta zidire,
 Cum din ciclopicii muri astăđi se pôte vedé.
 C'o jumătate de véc mai nainte de-acum o vėđurăm
 Mult mai naltă 'n păreți, ori și din cotr'o priviam.
 Brațele de-omeni absini și-al vitelor pas micșurără
 Muriu cu mușchiu coperiți, mult venerabilii muri.
 Astăđi, de și tărđiu, șciința-ți cércă cuprinsul
 Teu, o măreț mormént, martur din Țile străvechi!
 Décă privirea ți-o 'ntorci cătr' amiéđi și-asăntit de
 pe culmea

Cestui castel cătră tērg, veđi prea vestitul locaș
 Al mucenicului sânt Ioan cel Nou din Sucéva,
 Mitropoliei ce-a fost sub domnitorii Moldavi.
 Nu departe de-aici spre mieđul nopții indrăptă-și
 Fața și veđi-l cum stă turnul cel nalt și sumeț,
 Măndră diseric' avēnd lăngă sine, zidită de Ștefan
 Marele dup' un resboiu, când îi bătù pe păgâni.
 Sântului mare martir Dimitriu îi sînt inchinate
 Aste mărețe zidiri de Domnitorul român.
 Nici despre tine-om tăcé locaș de clădire mēruntă
 Al proorocului sânt, ce-a botezat pe Hristos;
 Nici despre tine tăcé-vom, sânt adăpost, ce te lauđi
 Cu strălucitu-ți Patron, sântul erarc Nicolaiu.
 Dară tu, veche cetate, mai ai tu locașuri sântite,
 Cari deetatea măresc in feluritele limbi:
 Astfuli nepoții lui Haic impodobesc a ta față,
 Veđi, c'un număr de trei temple cu turnuri și
 muri;
 Dincolo-i marele dom, in el preamăresc provedința
 Ai apusului fii, legilor sale conform.
 Iar décă tērgul de-acum îl pētrunđi cu privirea 'n
 lăuntru,
 Mic ți se pare și strins, asemēnându-l c'o dat;
 Multe furtuni au trecut peste dēnsul și vifore grele,
 Multe pojare l-au ars și-l nimiciră de tot,
 Turci și Tătari și de-asemeni păgâni când prădá
 pretutindeni
 Ale creștinilor țeri, frică și gróză lăřind.
 Iată de ce tu ciuntit' ai remas, o cetatea lui Ștefan!
 Totuș spre fală și-acum una mi-ți pôte servi:
 Este, că tu deveniși un cuib de lumină prin școlă
 Sub al Austriei scut, sceptru puternic și blănd.
 Marinimosul monarc, Francise Iosif rădicat-a
 Mult frumosul pălat muselor pentru-adăpost.
 Flórea junimii in el să se 'ntrécă 'n progres de cul-
 tură,
 Iar impēratul prea bun să ni trăeșcă 'n mulți
 ani!

Sucéva in septembrie 1895.

V. BUMBAC.

Cugetări

Femeile incep a face din amor o mare afacere;
 inse odată obicinuite nu mai fac decât un mic joc.

Rochebrune.

*

Jurămintele amorului îi probéză nestatornicia.

Marmontel.

*

Jurămintele de amor sînt luminele cari dau mai
 multă lumină decât căldură, și cari se sting in mo-
 mentul când incep a lumina.

Shakespeare.

*

In amor lacrimile fac mai mult ca discursurile
 cele mai elocvente. — Prin lacrimi, vei inmuia o inimă
 de pētră. — Sileșce dar ca amanta să te vėđă plăn-
 gēnd. — Décă nu poți să scoți lacrimi, udă-ți ochii.

Ovid.

*

Prima lacrimă de amor ce facem pe cineva să
 verse, pare un diamant; cea de a doua un mărăgă-
 ritar; iar cea de a treia o simplă lacrimă.

Shakespeare.

O frumusețe din Orient.

Aventurile unei sócre.

— Farsă într'un act. —

(Fine.)

Virgil Turécă. Ei, duceți-ve acum; ve chemăm noi . . .

Lăutarii (es certându-se între ei.) Dabulé patla-geua! Dabulé fandoséla . . . Taci méi uritule . . . Dabule Cochirléua . . . (Es.)

Cóna Marghióla. Veți fi atât de bun să vă scóteți masca, dle Spirache.

Virgil Turécă. De ce nu?! Cu plăcere . . . (Își scóte masca.)

Cóna Marghióla și Pasica (speriate.) A! nu e Spirache! Dar cine ești dta dle?

Virgil Turécă. Eu sânt autor de piese . . .

Cóna Marghióla. Ce ești?

Virgil Turécă. Eu sânt poet.

Cóna Marghióla (agasată.) Poet? Ce e aia poet?

Pasica. Ei, mamifule, poet . . . Nu șcii? Care face poesii . . . „Doru inimii“, Carol Scrob . . . Aș voi din piept să-mi scot, inima cu dor cu tot . . . Nu șcii? . . .

Cóna Marghióla (a parte.) Bună păcălélă . . . Fie c'o pățirăm . . . (Tare.) Și cum faci dta poesiile alea dle?

Virgil Turécă. Cum le fac? Mai întei mânânc . . .

Pasica. Ei, lasă mamifule, nu mai descóse ómul . . .

Virgil Turécă. După ce mânânc, me culc.

Cóna Marghióla. Și după ce te culci?

Virgil Turécă. Me scol . . . Dar ia scóteți-ve și dvóstre măscile să vorbim mai pe 'ndelete. N'aveți de ce ve jená . . .

Cóna Marghióla. Că bine țici! (Își scot măscile.) Le-om pune când om plecá.

Virgil Turécă (cătră Pasica.) Ah! dnă sânteti un vis de poet . . . o frumusețe

Cóna Marghióla. Și-o inșelá un marțafoi dle, un sgárie hártie pe la trebunal, un bașbileargiu. Așá fatá ar fi meretat . . .

Virgil Turécă. Pot să ve cinstesc o poesie care am compus-o aserá, pe luná, pe cheiu, pe récóre . . .

Pasica și Cóna Marghióla. Me rog, me rog, ce se potrivește . . . Ce parigorie! . . .

Virgil Turécă (declamă.)

Când te véd trecénd pe stradá
Intr'o roche abajur,
Prin mulțime, prin grămadá,
Lasá-me să-ți țic bonjur . . .

Când te véd eșind pe sérá
Intr'un negru peignoar,
Cu o voce ca de fiará-
Lasá-me să-ți țic bonsoar . . .

Când te véd că pleci cu trenul,
O! iubită Nastasio,
Lasá-me să-mi scot jobenul,
Lasá-me să-ți țic adio! . . .

Pasica (sentimentalá.) Cine o fi fericita-aia?!

Virgil Turécă. E greu de ghicit dómná? Să ve mai citese una:

Unora le place popa,
Iar la alții protopopii;
Mie unuia imi place
Fata popii . . .

Cóna Marghióla. Ha! ha! ha! Astea sânt ca de la Anton Pann . . . Ce sindrofie!

Virgil Turécă. Acum, decá-mi dați voe să ve cânt ceva . . .

Scena VIII.

(Se aude un ciocănit in ușă.)

Cei de sus, Spirache Budala, subcomisarul Ionescu, doi vardišti, lăutari, chelneri.

Sub-comisarul (amețit de bėtură.) Deschideți séu sparg ușá!

Virgil Turécă. Ce să fie? (Intrá sub-comisarul, Spirache Budala, Vardiștii, chelnerii.)

Spirache Budala. Flagrant delict! Nevėsta mea legitimá, dle comisar . . . Sócra mea, Marghióla Stolnicăresa . . . Frumos! . . . Rușine!

Cóna Marghióla și Pasica. Nu ne categorisí Spirache! Ce stanahorie! Ah! Ah! (Cad pe canapea, chelnerii le frécă pe mâni.)

Sub-comisarul (cătră Virgil.) In numele legii te arestez.

Virgil Turécă. Ce-am făcut eu dle? . . . Am venit de la balu Presei cu dlor . . . Ce veți aici de imoral?

Sub-comisarul (răstit.) Dta ești contrabandist dle! Faci și contrabande de spirt. Te cunosc eu! Ești cel mai prima contrabagiu. Ai introdus spirt . . .

Virgil Turécă (supėrat.) Mí se pare că dta ai introdus spirt . . . se și cunóșce . . .

Sub-comisarul (atins.) Dle, eu am introdus spirt in tótá regula, conform cu legea, cu tóte axisurile și tacsele plătite . . . n'am să-ți dau dtale cont . . . (Cătră cucóne.) Ve declar arestate. (Cucónele leșină.)

Virgil Turécă. Odicolon, muștar la tálpi.

Spirache Budala (ironic.) Oțet de furnică, onorabile, că le trece . . . Dta nu șcii ce chereștea e sócrámea . . .

Virgil Turécă (apėsă pe clopoțel.) Odicolon! Tarafu de lăutari dá návalá cãntând un cãntec fórté zgomotos.)

Spirache Budala. Mai lipsește Moceanu cu elevii! . . . (Chelnerii frécă pe mâni pe cóna Marghióla și pe Pasica, Spirache zímbeșce radios, sub-comisarul stá drept, cortina cade.)

D. TELEOR.

Șloim: De ce nu iei de tovarás pe Ghidale?

Îțig: Ghidale a fost logodit cu nevėsta mea, inainte de ce am luat-o eu. Pe om care e mai cuminte decát mine nu-l iau de tovarăș.

— Trebuie să pleci mâne la cincí. Ai să te scol la vreme?

— Fără nici o indoiélă. Am spus croitorului meu că la șese îi dau un à-conto!

X. — Ați inceput, așá dará, să jucați véra asta in orașul nostru?

Actorul. — Decá ne va incurajá publicul . . .

X. — Repreștația de aserá a avut succes?

Actorul. — Un succes enorm, ađi ne-au făcut nevestele piré de cartofi.

P O P O R U L.

C o d r u l.

Românul își iubește cu foc patria sa, dar și mai mult își iubește locul unde petrece, locul unde a petrecut moșii și strămoșii sei atâtea vécuri!

Iubirea acésta a Românului se vérsă in niște doine de-a codrului, cântate cu mult farmec de ori și care Român.

Și acum să nu-i fie drag Românului codrul, care l-a scutit de-atâtea-ori sub póla sa, in timpuri furtunóse? . . .

De aceea il iubește Românul atât de mult; el ii spune prin doine tóte suferințele și tóte aspirațiunile sale, și codrul la doinele; lui par că stă nemișcat, par că le ascultă și par că le înțelege; și nu este un frémăt de-a codrului pe care Românul să nu-l înțelégă! . . .

Decâte-ori a stat Românul in nedormire sub póla codrului, așteptând să-i spună prin un frémăt apropierea dușmanului furios! . . . Decâte-ori a adormit Românul sub póla codrului prin șópte fermecátóre! . . .

Iată in ce chip admiră Românul frumseța codrului:

Să te bată truda codru,
Că făcut mai ești la modru:
Pe la margini cu carpini,
La mijloc cu flori galbini;
Pe la margini cu ogreți,
La mijloc cu pene verți;
Pe la margini cu nuiete,
La mijloc cu turturele;
Pe la margini cu potici,
La mijloc plin de voinici!

Cătă nevinováție arată Românul față de codru când cântă doina acésta:

Codrurile, dragă codrurile,
Lasă-me sub póla ta,
Că nimică n'oi strică,
Póte-o créngă de-oiu tăiá,
Să-mi acăț armele 'n ea.

Când se apropie érna viscolósă, jalnic resună doina Românului:

Codrurile sub póla ta,
Nu pot bé nu pot mánca,
Că 'ncepe a cadé frunđa;
Frunđa cade la pământ,
Eu remân in ploi și 'n vént.

Iară de-altă parte:

Jelui-m'aș da n'am cui,
Jelui-m'aș codrului;
Jelui-m'aș da nu-mi vine,
Codru-i jalnic ca și mine;
Că-l bat tóte véciturile
Și pe mine gândurile! . .

Când codrul e despoiat de frunđa; când nu se mai aud șópte fermecátóre prin codru, ci numai șue-
rul vuind printre ramurile arborilor, Românul la acésta priveliște își dorește chiar mórtea sub póla codrului și cântă:

Fă-me Dómne ce mi-i face,
Fă-me flóre de bujor,
Aprópe de cel isvor:
Să me bată ploi și vént,
Să me duc de pe pământ! . .

IOSIF STANCA.

Credințe populare.

50.

Când femeia séu alt cineva mulge vaca, și-i ca Dđeu să-i sporéscă laptele, că atunci laptele i se va sporí.

51.

Când a gătat vaca de muls, e bine a-i pune puțin lapte pe spate, pentru ca să-i remănă lapte tot mult.

52.

Când trimiți lapte la cineva, e bine a pune in lapte nițică sare, ca să nu-și pérđă vaca laptele.

53.

Când este vacă a fătă la casă, nu e bine a da tot aluatul, ci să mai remănă la casă din el, iară decă bea cineva apă, atunci să ședă câteva minute pe scaun.

54.

Să se feréscă cine are vacă cu lapte séu afătă, ca să nu ducă fără șcirea ceva de la casă, vre-o babă care duce laptele.

55.

Luându-și cineva foc in lulă (pipă) unde este vacă a fătă să ședă până se aprinde și apoi carbunele, să remănă la casă.

56.

La vacile cu lapte, légă-le sare, grâu curat, tămăie, piper și pâne de la casă, la grumađi, córne, ori la códă, că atunci nime nu-i póte duce laptele.

Din Lunčovóra in Bihor.

PETRU CIPOU.

Poesie populară.

Mándrá! când oiú murí eu,
Vină la morméntu meu;
Și-mi sémănă siminic,
C'am fost tinér și voinic;
Și-mi sémănă trandafir,
C'am fost tinerel copil;
Și-mi sémănă rujă 'n pénă,
C'am fost tinér și cătană.

Din munții apuseni.

ELISEIU M. CÂMPEAN.

SALON.

De la Karlsbad.

Dacă ești la Franzensbad, e peste puțină să nu faci o excursiune și la Karlsbad, să vezi acele băi renumite, unde alergă totă lumea, (cam la vr'o treizeci de mii pe an,) sperând și găsind leuire de mulțimea de bôle adevărate și intipuite.

Iei acceleratul și într'o oră și jumătate acela te repețește pân' acolo. Timpul acesta, în societate bună, trece iute, mai cu seamă decât cerul e senin și te poți desfătă în privescările ce-ți ofer văile, satele și delurile pe unde treci.

De societate bună aveam parte, căci călătoriam împreună cu o familie artistică din București. Tatăl, un cunoscut componist musical și director de conservator, cu doi băieți, dintre cari cel mai mic, un violoncelist în spe. Inse timpul nici decât nu ne promitea multă desfătare, cerul era posomorit, ba și plouă din când în când. Ne mângăiam inse, că are să se nsenineze, căci în părțile acele ploile sunt dese și nici într'o diminută nu ești sigur, ce timp are să fie peste ți.

Intr'aceste dispărură și cele din urmă conture ale parcurilor de la Franzensbad; înaintam în frumoasa vale a Egerului și nu peste mult sosirăm la Tirschnitz, unde trecurăm în alt tren. De aici încolo valea Egerului se strimtoarește; de-a stânga încep să se ridice niște stânci acoperite cu brazi, de-a dreapta se pîrîndă satele Königsberg, Maria-Kulm, unde zărim o biserică frumoasă; apoi urmăm alte sate și n urmă sosim la Falkenau, în cele trei minute privim cu logneta castelul contelui Nostitz, care dominază vederea noastră și pornim mai departe.

Terenul pe care trecem, devine din ce în ce mai pietros. Din văile strimte se ridică coșurile fabricelor. Și în depărtare țin pază vederii munții ce împreună cerul cu pământul. Fabricile se tot înmulțesc și incul cu incul, colo jos la dreapta, se desvîlue înaintea noastră, din chaosul negurei și al plóiei, renumitul Karlsbad: un oraș frumos, cu vr'o patrusprezece mii de locutori.

Peste câteva minute sosim. Gara inundată de lume, mulțimea de birje, sgomotul și mișcarea mare, ne arată că suntem în toiul sezonului. Ómeni cu tot felul de fisionomii, europeni și africani, episcopi și rabini, bancari și scriitori, călugărițe și artrițe, soldați și artiști, dame elegante și burgese, englezi flegmatici și francezi sprinteni, germani serioși și italieni vorbăreți, norvegiani melancolici și români veseli mișună în giur de noi, vorbind toate limbele lumii, încă și cea românească. Suntem ca într'un punct central pentru lumea totă.

Luăm o birjă și dăm jos la vale. În giur de tine, în dreapta și în stânga, tot case mari cu câte două etajuri. Tóte, oteluri și restaurante cu grădini, prevăli de tot felul, cofetării și chioscuri, pe păreți afišuri cari anunță concerte și alte petreceri. Totul par că vré să-ți facă niște momente plăcute. Numai plóia nu conținește.

În sfârșit suntem jos. O vale lungă, ascunsă între munți, cari de dincolo se ridică repede, ofere lumii isvórele sale binecuvântate.

Tradițiunea spune, că împératul Carol IV ar fi descoperit isvórele în 1347, la o vînatóre de cerbi. De aice și numele: Karlsbad. Din alta parte se ȓice, că băile aceste au fost cunoscute încă în secolul al XIII-lea, ba póte și mai înainte. Care va fi adevératul adevér, nu șcim. nici nu vrem să scrutăm. căci n'avem să facem istoricul Karlsbadului, ci numai să schițăm niște impresiuni fugitive.

Prima impresiune spunea că ne aflăm într'un oraș elegant. Plóia nu conținea, cu tóte aceste strada era plină de lume, care se plimbă prin colonade și cu parasolul în mână, conversând vesel și oprindu-se din când în când înaintea vitrinelor prevăliilor de tot soiul.

Ne coborim și facem parte și noi din mulțimea plimbătóre. Tot oteluri și oteluri, printre cari cel mai imosant e otelul Pupp, centrul vieții din Karlsbad, avînd înainte-și un parc umbros, unde cântă musica. Peste drum un bazar lung cu prevălii, unde poți să-ți cumperi tot ce ochii îți poftesc. Par că ești în Viena.

Trecem riul Tepl, care taie valea în doué și grăbim să vedem isvórele. Se ntelege că mai întéiu aducem prinusul admirațiunii nóstre celebrului Sprudel. Cu óreș-care emoțiune privim imosanta colonadă de fer, sub care izbucnește acésta minune a naturei, care a vindecat sute de mii de ómeni nefericiți.

Intrăm și un tablou pistrîț de ómeni cu păhare în mână, cu niște ochi căduți în orbita lor, paliți și suferinđi, dar cu flacăra speranței în privirea tuturor, ne spune par că ne aflăm într'un loc sfânt, într'un templu al mângăerii.

Iată și altarul! Par că vedem fumul de tămăie ridicându-se la ceruri. Sînt stropii rațelor de apă ce schinteiează ca miliarde de mărghăritare, umplînd aerul și respîndind un farmec misterios. E renumitul Sprudel care izbucnește din pământ ca o magică fântână săritóre, bogată și binefăcătóre, ca o binecuvîntare a lui Dumnezeu!

Isvorul e cât se póte de frumos și pitoresc. Izbucnirea apei îți pare un buchet de mărghăritărele albe! Un brilliant foc de artificii ce jócă neconținut, avîntându-se în sus până la patru metri și scoțînd în fiecare minută un volum de 2000 litre de apă caldă.

Fete fac serviciul în giurul fântănei săritóre și-ți umplu păharul aninat de o rudă lungă. Bolnavii stau în șir, unul câte unul, renumitul Gânse-marsch, astfel imbulzela este eschisă și serviciul se face regulat.

Am vizitat apoi celelalte izvóre, Mühlbrunn și altul, al cărui nume mi-a scăpat din memorie.

După mesă, plóia a încetat și o luarăm sus la deal să vedem privescările generală a Karlsbadului. Urcurăm la marginea estemă din dreapta, unde se află biserică evangelică engleză. Și cu cât ne suiam, cu atâta tabloul devinia mai interesant. Inscriptiuni fórte ademenitóre indică pretotindenii punctele mai frumoase și decât ai vîdut unul nu poți resistá dorului d'a străbate și mai sus. Stăm și privim în jos. Vedem desfășurându-se din ce în ce mai lămurit valea ce ascunde în sine renumitele termale. Dar iată o inscripțiune și mai ademenitóre ne invită la „Semering“. Urcăm o mulțime de trepte și ajungem la o terasă de stâncă, în vîrf cu un cerb de pétră, care stă să sară în prépastia înfiorătóre. Abia cutezăm să ne uităm în jos și ne ngrozim de scoborișul pe trepte. Din norocire nu sîntem siliți a face iarăș drumul acela. Calea ne duce mai departe pe costa muntelui și în curînd dăm de o altă surpridere, niște poduri aninate de stânci, sîntem la Semering. Trecem podurile și ne desfătăm în pano-

rama din vale. Vedem tot Karlsbadul, cu multele sale frumuseți și par că auzim sgomotul ce desvîltă vieța ce se resfață 'n el.

Obosiți. ne-am mulțumit cu atîta plăcere și am odihni bucuros pe o bancă, inse o inscripțiune și mai provocătoare ne invită la „Himmel auf Erden“. Cine ar pute rămâne atît de rece să nu dorască a vedé raiul pe pămînt? Și am pornit înainte 'n sus, pe niște căi serpentine, cari la fiecare cotitură oferiau alte și alte vederi. Suiș greu și cam lung; e departe raiul pe pămînt. Inse frumusețea ce ni se desvîliă la tot momentul, ne făcea să uităm greutatea urcării. Mergeam dór in raiu!

Pe o tablă cetim următoarele rënduri:

Himmel auf Erden.

Wie schön, o, Goth ist deine Welt gemacht,
Wenn Sie dein Licht umflieszt;
Ihr fehlt's an Engeln nur und nicht an Praecht,
Dasz Sie Kein Himmel ist.

Frumósele rënduri ale poetului anonim ne incântă și mai mult, cu entusiasm ne întărim și peste câteva minute sosim la o terasă cu grilagiu de fer, in vârful unei stînci, de unde ni se deschide o privesște îmbetătoare de ochi.

Cerbul de pétră, care mai nainte ni se părea la o înălțime inspăimîntătoare, acum se pituleșce jos la picioarele noastre. Iar valea îngustă dintre munți, care adapostece Karlsbadul, își desfășoră tóte farmecile. Vedem cum se întinde din drepta in jos la vale, unde se mai lărgeșce. Rënduri de case mari inzeștréză acest cuib frumos, táiat in mijloc de un riu; oteluri și restaurante ne invită de profulindeni; bisericii strălucite scilipse la radele sórelui și din ambele părți se urcă pe cóstele munților niște ville admirabile. Un tablou pitoresc, care se perde in zarea depártării, unde se 'nalță coșurile fabricelor...

Cu greu ne despărțim de locul acesta, inse curiositatea nu ne dá pace. Mai urcăm un punct, cel mai nalt. De acolo tabloul ia dimensiuni și mai mari. Stâncea acésta o fi fost un loc plăcut al lui Petru cel mare al Rusiei, căci pe ea găsim o inscripțiune rusescă și germană, in memoria lui. Inscripțiunea face elogii entusiaste memoriei țarului și exprimă sentimentul de adorațiune al națiunii ruse, al cărui vis de aur este cunoscutul testament al lui Petru cel Mare.

Pe mine nu me prea incântă visul acela, de aceea nici n'am copiat inscripțiunea lungă, ci am pornit cu toți in jos la vale, de unde se și auđian acordurile muzicii care avea să țină concertul seu.

Pe când sosirăm, lume multă s'adunase la mesele de sub arborii dinaintea otelului Pupp, ascultând muzica. Luarăm și noi loc examinând publicul, in care recunoscurăm mai mulți prieteni și cunoșcuți de la București. In programă eră și o piesă românescă, o compoziție a diui Buchental din Bucovina. Pân' atunci publicul a ascultat in tăcere tóte piesele; când inse au resunat cele din urmă acorduri ale „horei“ noastre, un vihor de aplause se auđi de la mai multe mese, ceea ce ne spunea că sîntem mulți români. Indemnați de aplausele noastre, la piesa următoare, o compoziție d'a lui Schuman, aplaudară apoi și nemții din giurul nostru.

Cu impresiune plăcută ne scolarăm și mai făcënd o plimbare, ne despărțirăm de amicii noștri și ne rențorserăm séra tărđiu la Franzensbad.

IOSIF VULCAN.

Adunarea Asociațiunii transilvane.

— La Lugos in 27 și 28 august n. —

Asociațiunea întéia-óră in Banat. Joi la 15:27 august, in ziua de Stă Mărie s'a deschis la Lugos adunarea generală a Asociațiunii transilvane. Este pentru prima-óră, că Asociațiunea trece marginile Ardealului. Odată înainte de vr'o 15 ani, s'a mai decis ca ea să vină la Lugos, dar atunci consideratiunile politice au schimbat acésta hotărîre. Acum delăturându-se inchipuitele pedeci, dorința vechiă s'a realizat. Entusiasmul cu care lugoseni au intimpinat-o, este oglinda fidelă a bucuriei românilor din părțile bânățene. Acest entusiasm, de care pân' acuma in doué rënduri a fost distinsă Societatea pentru fond de teatru român, a pus la cale un șir de festivități strălucite.

Comitetul arangiator. Spre acest scop s'a ales un comitet arangiator, constituit astfel: președinte Titu Hațeg, vicepreședinti Coriolan Bredicean, și Virgil Tomiciu, secretari dr. Liviu Marcu, dr. Isidor Pop, Corneliu Jurca, Liviu Tempea; cassar dr. George Dobrin, controlor Coriolan Birescu. Comitetul acesta a avut șapte secțiuni:

Secțiunea I pentru primirea și încercările óspețitor. Președinte: Dr. Iacob Maior. Secretari: Ión Iorga, Tiberiu Bredicean. Membri: Dr. Dimitrie Florescu, August Tuculia, dr. Isidor Pop, Nicolae Petrovici, Traian P. Rațiu, Ion Cădariu jun., Iuliu Iacobescu, Ión Miclău, Vasile Dobrin, Ión Ruji, George Ijac, Iosif Andreiu, Coriolan Nedelcu, Adrian Nedelcu, Nicolae Muntean.

Secțiunea II pentru pregătirea ședintelor adunării generale a „Asociațiunii“. Președinte: Dr. George Popovici. Secretari: Dr. Liviu Marcu, dr. Ión Popovici. Membri: Stefan Antonescu, dr. Pachomie Avramescu, Nicolae Birescu, Benjamin Densușian, dr. Dimitrie Florescu, Titu Hațeg, dr. Ión Maior, Nicolae Proștean, Fabiu Rezei.

Secțiunea III pentru conscrierea membrilor pe séma „Asociațiunii“ și îngrijirea de mijlóce materiale. Președinte: Dr. Stefan Petrovici. Secretari: Vasile Jurca jun., Adrian Nedelcu. Membri: Coriolan Birescu, dr. George Dobrin, George Dragomir, Iulian Ianculescu, George Martinescu, Nicolae Muntean, Ión Nedelcu, dr. Isidor Pop, Nicolae Petrovici, Iuliu Rațiu, Liviu Tempea, Ión Vidu.

Secțiunea IV pentru arangierea convenirii sociale, a banchetului și a excursiunilor. Președinte: Coriolan Bredicean. Secretari: Aurel Vălean, Nicolae Petrovici. Membri: Dr. Cornel Bejan, Coriolan Birescu, Tiberiu Bredicean, dr. George Dobrin, dr. Iacob Maior, Coriolan Nedelcu, dr. Stefan Petrovici, Octavian Proștean, dr. Ión Popovici, Fabiu Rezei, Virgil Thomici.

Secțiunea V pentru arangierea concertului și a reprezentațiunii teatrale. Președinte: Virgil Thomici. Secretari: Timoteiu Popovici, Ión Cădariu jun. Membri: Coriolan Bredicean, dr. George Dobrin, dr. Dimitrie Florescu, Vasile Jurca jun., Constantin Mișci, Mihail Jivanca, Adrian Nedelcu, dr. Ión Popovici, Liviu Tempea, August Tuculia, Ión Vidu, Mihail Bradicean.

Secțiunea VI pentru arangierea emulării corurilor. Președinte: Dr. Dimitrie Florescu. Secretari: Mihail Jivanca, Liviu Tempea. Membri: Mihail Bejan, Coriolan Bredicean, dr. George Dobrin, Vichentie Grozescu, Ión Iorga, Vasile Jurca jun., dr. Isidor Pop, dr. Stefan

Petrovici, dr. George Popovici, Timoteiu Popovici, Virgil Thomici, Ión Vidu.

Secțiunea VII pentru arangiarea petrecerii de joc.
Președinte: Dr. Isidor Pop. Secretari: Octavian Proștean, Aurel Vălean. Membri: Dr. Corneliu Bejan, Mihail Bradicean, Caiu Bredicean, Ión Cădarius jun., George Dragomir, Virgil Dogariu, Constantin Dure, Constantin Ignea, Ión Iorga, Corneliu Jurca, Vasile Jurca jun., Mihail Jivanca, George Jándrea, dr. Liviu Marcu, Nicolae Muntean, Constantin Mișiciu, Adrian Nedelcu, Coriolan Nedelcu, Nicolae Petrovici, dr. Ión Popovici, Liviu Tempea, Marius Tempea.

Primirea oșpeților, mercuri la 14|26 l. c. la gara căii ferate a fost introducerea festivităților indicate prin programa ce primim. Tot din acésta notăm următoarele:

La opt ore séra convenire socială in grădina otelului „Concordia“ și cină à la carte, musica lui Nica Iancovici din Lugos.

Joi la 15|27 august. Serviciu divin in ambele biserici române. In biserica gr. or. a pontificat episcopul Popea.

La 11 ore, deschiderea adunării, in sala mare a comitatului, unde s'a ținut și adunarea Societății pentru fond de teatru român. A presidat președintele dl I. M. Moldovan; dl Ales. Mocsonyi a salutat Asociațiunea in numele bănațenilor.

La 5 ore p. m. participare la Rugă, serbarea hrămului bisericeii gr. or. române, in curtea bisericeii și grădina Concordiei.

La orele 7 séra, emularea corurilor române pentru premiile lugoșenilor in curtea bisericeii gr. or. și grădina otelului Concordia, o serbare analógă celeia ce s'a ținut tot acolo cu ocașiunea adurării generale a Societății pentru fond de teatru român. S'au in scris pentru emulare următoarele coruri:

1. Bobda (cor bărbătesc): „Marșul român“ de I. Vidu.
2. Belinț (cor micst): „Taci bărbate“ de I. Vidu.
3. Cacova (c. b.): „Marșul economilor“ de C. Porumbescu.
4. Caransebeș (c. b.): „Serenada“ de T. cav. de Flondor.
5. Comloșul mare (c. b.): „Cântec serbătoresc“ de I. Karrasz.
6. Comoriște (c. b.): „Junimea parisi-ană“ de Adam.
7. Ghilad (c. b.): Bobocele și inele“ de I. Vidu.
8. Herendești (c. b.): „Doină doiniță“ de I. Vorobchievici.
9. Ictar (c. m.): „Lelea viteză“ de G. Musicescu.
10. Jena (c. b.): „Uite mamă“ de *.*.
11. Oravița gr. cat. (c. b.): „Ciasul reu“ de I. Vorobchievici.
12. Oloșag (c. b.): „Créngă ruptă“ de I. Vidu.
13. Oravița (gr. or.): „Dómne buzele mele...“ de G. Musicescu.
14. Pesac (c. b.): „Spiritul“ de *.*.
15. Silha (c. b.): „Veste bună“ de I. Costescu.
16. Tergoviște (c. b.): „Cucuruz“ de I. Humpel.
17. Tievaniul mare (c. b.): „Valurile Dunării“ de Ivanovici.
18. Toplovéțul mare (c. b.): „Hora Oltului“ de C. Cordonan.
19. Chisétu (c. m.): „Fiii Românei“ de G. Musicescu cu acompaniament de piano, acompaniator dl L. Tempea. (Acest cor nu concurge la premii.)
20. „Un resunet“ (cor in massă) de G. Musicescu—I. Vidu.

Juriul. Pentru aducerea judecării asupra producțiunilor corurilor emulante se va compune un juriu din ómeni de specialitate a românilor prezenți. Juriul va împărți premiile, și afară de acelea fiecare cor va primi literale comemorative pentru conlucrare la acésta emulare.

Premiile sânt: 1. Premiul familiei Mocsony: un armoniu. 2. Premiul compositorilor: Colecțiune de com-

posiții române. 3. Premiile Reuniunii române de cântări și musică din Lugos: a) Un pocal de argint, b) o violină, c) o flaută.

Vineri la 16|28 august, parastas pentru George Barițiu, in catedrala gr. cat. română.

Sedinta a doua a adunării generale, tot in sala mare a comitatului.

Banchet la 2 ore in grădina otelului Concordia, cu musica lui Nica Iancovici.

Concert și reprezentație teatrală, date de Reuniunea română de cânt și musică din Lugos. Intéiu piesa „Pacienta“ comedie intr'un act, localisată de Victor Vlad, având roluri dșórele Silvia Iorga, A. Ianculescu, Maria Jurca, Laura Vlad și dnii T. Bredicean, A. Vălean, I. Cadar jun. Programul concertului: I. „Résunet de la Crișana“ de I. Vidu. II. „Ottello“ cor estern din actul II de C. Verdi cu acompaniament de pian. III. Polonaise (Es-moll) de Fr. Chopin, executată pe pian de dl L. Tempea. IV. „Al doilea concert bisericesc“ de G. Musicescu. V. „Hora“ de C. Cordonan.

Petrecere de joc séra la 10 in sala otelului „Regele Ungariei“.

Sâmbătă la 17|29 august. Escursiuni la Băile Herculane, eventual la Orșova, Ada-Kaleh și Pórta-de-fer.

O frumusețe din Orient.

Femeile din Orient au darul d'a fi frumoșe. Româncele, grecele și circasienele sânt cunoscute ca modele in privința acésta. Pictorii ni le și presintă de multe ori in diverse figuri. Ilustrațiunea noastră a doua este asemenea un portret de fantasie al unei circasiene.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Concurs între poeții români. De la dl V. A. Urechia primim următoarele rânduri: In orașul Alais (Francia, Gard) in octombre viitor vor fi serbări frumoșe cu ocașiunea inagurării monumentului, ce din inițiativa academiei alaisiane se ridică in acel oraș, in onórea marelui fabulist Florian. Municipalityatea orașului Alais a deschis un concurs între poeții țerilor latine cu mai multe premii. Sânt admiși prin urmare la acest concurs poeții români in următoarele condițiuni. Poemul de ori-ce estindere va fi, va avé de obiect lauda lui Florian, dulcele cântăreț al Estelle se Nemorin. Lucrările se vor trimite până cel mai târziu la 10|22 septembrie pe adresa subsemnatului V. A. Urechia. Sinaia. Lucrările vor fi cercetate și clasate după merit de un juriu instituit in București, compus din biroul Ateneului român. Cele 3 lucrări declarate de mai mare valóre vor fi trimise in timp util la Alais, insoțite de traducerea in limba franceză. Lucrările ce se vor trimite vor avé un motto, corespunder la un plic in chis, in care va fi numele autorului. Nu se vor deschide decât picurile lucrărilor premiate. Cele nepremiate se vor puté retrage după 15 octombre viitor de la cancelaria Ateneului Român. Indemnăm călduros pe toți junii noștri poeți din tóte țerile locuite de Români, să nu întârșie de a se pune pe lucru, neindându-ne de succesul poeților români, care va fi al doi-

lea în istoria literaturii noastre moderne, după aceluși al nemuritorului Alecsandri. V. A. Urechii.

Dl dr. Weigand, profesor la universitatea din Lipsca, urmărește și anul acesta studiile sale limbistice române, pe care anul trecut le-a pornit în Banat. Anul acesta a început în părțile Aradului, spre Timișoara și spre Oradea-mare, de unde trece în Ardeal, la Hațeg, Sibiu, Făgăraș și Brașov. De asta-dată e ajutat și de trei elevi ai săi, printre cari și doi români, dnii Sextil Pușcariu și Sterie Stinghe, cari studiază independent unele ținuturi. Acesta excursiune științifică are să țină 6—8 săptămâni. Urâm neobositului profesor succesul cel mai strălucit!

Anunț literar. A eșit de sub tipar: „Gramatica limbii latine“ de Schultz David, tradusă și prelucrată de Ioan Fersigan și Traian I. Farkas, profesori p. ord. la gimnasiul gr. cat. din Beiuș. Curs complet: morfologie și sintaxă în usul cl. I—IV gimn. Opul e aprobat deja în manuscris. Se poate procura la firma proprietară: „Lampel Róbert“ (Wodianer F. și Fii) în Budapesta. Prețul e 1 fl 50 cr. v. a. Peste câteva zile va apăre: *Legendar și exerciții latine* de David, traduse tot de autorii amintiți. Acest op servește de întregitor gramaticii latine. Se va pute procura tot la firma Lampel cu preț de 1 fl 50 cr. v. a.

Icona școlii române la finea secolului al XIX-lea. Sub acest titlu vré să publice dl I. Dariu învățător la școlile centrale române din Brașov un album de biografii și portrete de ale membrilor actuali ai corpului didactic român de sub coróna st. Stefan. Grupa întie vor forma-o arhierii actuali, ca supremi inspectori școlari confesionali, împreună cu ale câtorva dintre antecesorii, ca Șaguna, Șuluț, Vancea, Popasu, Vulcan ș. a. Grupa a doua, profesorii actuali de la preparandiile său seminariile pedagogice ale ambelor confesii. Grupa a treia, învățătorii actuali. În interesul acestei publicații, dl G. Dariu a adresat colegilor săi o rugare cerându-le sucursul, care este să i se trimită până în 15 novembre.

Carte de școlă. Dnii G. Pletos și I. Ghețe, profesori la gimnasiul din Năsăud, au scos de sub tipar „Retorica și carte de cetire“, care a fost aprobată și de ministerul de culte al Ungariei. Cartea conține partea teoretică pentru tehnica compozițiilor în prosă de genul descriptiv, narativ, filosofic-didactic și de genul oratoric. Conține apoi mai multe modele în text și un număr corespunzător de bucăți de cetire anume căutate și luate de la cei mai buni scriitori români. Special cartea de cetire are: 14 specime de conținut rotunzit din genul descriptiv; 13 din genul narativ; 15 din prosa filosofică; 17 din genul oratoric.

Biblioteca Nouă. Nr. 8 al acestei publicații, care ese la Craiova, în editura librăriei I. Benvenisti, cuprinde: snóve sub titlul „Vorba ăluia“ de I. Costin. Prețul unui exemplar 15 bani.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Teatrul Național din București. Repetițiile pentru stagiunea viitoare au început. Se studiază „Patru“ lui Sardou și alte piese. S'au scos rolurile și din comedia originală „Sóre cu plóie“ de Iosif Vulcan, care are să se jöce în stagiunea viitoare. Repetițiile pentru operă au început mai de mult; o prima-dona asoluta și un tenor vor fi angajați din străinătate.

Serată musicală-teatrală în Bozovici. Tinerimea română studiosă din valea Almăgiului, comitatul Caraș-Severin, a arangiat la Bozovici în 8 august o serată musicală-teatrală, care a reușit bine. Dl George Novacovici a declamat „Jalea mamei“ de Iosif Vulcan; dșorele Viorica Brancovean și Mărióra Sevoian au predat dialogul „Lucsul“ de Pop-Reteganel; dl Ioan Străin a declamat poesia „Epistola mândruliței“ de Iosif Vulcan. În sfârșit s'a jucat piesa „Isprăvile lui Păcală“. Apoi a urmat dansul.

Concert în Comloșul-mare. Inteligența română din Comloșul mare a dat la 6|18 august un concert de cântări și declamări, cu un program interesant. După concert a urmat dans.

Concert în Fabricul-Timișorii. Învățătorimea română diletantă din Timișoara și impregiurime a arangiat la 8|20 august, cu ocaziunea adunării generale a Reuniunii învățătorilor gr. or. români din stânga Mureșului, diecesa Aradului, un concert în localul bereiiei din Fabricul-Timișorii. S'au cântat și s'au declamat mai multe piese naționale; apoi a urmat un dans vesel.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Sciri bisericesci și școlare. Pr. Ssa episcopul Ioan Meșianu a îndreptat cătră credincioșii eparchiei sale un circular, indemnându-i să stăruescă pentru înălțarea învățământului poporal. — *La Blaș* se va ține în tómnă acesta un sinod archidiececan, primul sub conducerea Esc. Sale archiepiscopului și mitropolitului dr. Victor Mihalyi.

Stipendii pentru studenți. Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român publică următoarele concursuri: 1, un stipendiu de 100 fl. pentru un tiner din munții apuseni ca să pótă urmá cursul la vr'o școlă de sculptură în lemn său pėtră; 2, un stipendiu de 40 fl. din fundațiunea dr. Ioan Moga și soția Ana n. Bologa, pentru eleve care frecventeză vr'o școlă de fete românescă; 3, un stipendiu de 60 fl. din fundațiunea Marinovici, pentru studenții români de gimnasiu ori școlă reală. Terminul concursului 31 august n.

Școlă și internatul de fete din Sibiu a Asociațiunii transilvane vor începe a funcționa la 7 septembrie n., înscrierile se fac din 1—6 septembrie, iar esamenele de emendațiune în 5 septembrie n. Taxa întreținerii în internat e 200 fl., afară de costul îmbrăcămintelor, a cărților de școlă, a materialului de scris, lucru de lucru, limba franceză și musică. Mai e a se plăti didactru 2 fl. pe lună și tacsă de imatriculare.

La școlă de fete din Șimleu a Reuniunii femeilor române selăgene prelegerile vor începe la 7 septembrie n., iar înscrierile la 1 septembrie. Didactru 4 fl. De cartire bune, la dorință, ingrigește direcțiunea.

Adunări învățătoresci. În Fabricul-Timișorii la 20 august n. s'a ținut adunarea generală a Reuniunii învățătorilor din cele patru protopresbiterate din Banat, ce aparțin dieceei Aradului. Adunarea a fost presidată de învățătorul Iuliu Vuia, iar ca comisar consistorial a asistat protopresbiterul Traian Putici. — *La Timișoara* în 25 august n. s'a ținut adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. cat. din ținutul Lugoșului, sub presidiul dlui Ioan Boroș, notar dl Iuliu Birou. — *La Bocșa-română* în 7|19 august s'a ținut,

sub presidiul dlui Ioan Marcu, adunarea despărțământului Bocșa a Reuniunii învățătorilor din dieceasa Caransebeș. — *La Poiana-Sărăț* în 6, 7 și 8 septembrie n. se va ține adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Brașov, sub presidiul dlui Ioan Popea, secretar dl Nicolane Bârsan. — *La Oravița* în 9/21 august s'a ținut adunarea generală a Reuniunii învățătorilor din protopresbiteratul Oraviței, sub presidiul dlui avocat Elia Trăila, care a cetit și o lucrare a sa despre grafiia română; secretar dl învățător George Jian.

C E E N O U ?

Călătoria redactorului nostru. De la Franzensbad, redactorul foii noastre a plecat în Germania nord-estică, unde a petrecut două săptămâni. Întâiu s'a oprit la Lipsca, de acolo s'a dus la Berlin, de unde a făcut și două excursiuni: la Charlottenburg și la Potsdam, reședința de vără a împăratului Germaniei Wilhelm II. Din Berlin s'a întors la Drezda, apoi ș-a continuat calea cu vaporul pe Elba 'n sus în Șvițera Săsescă, o parte din cele mai romantice, oprindu-se în centrul ei la Schandau; de aici iarăș cu vaporul până la Aussig. Din Aussig a mers la băile Teplitz-Schönau și întorcându-se la Bodenbach, a luat-o spre Praga. De aici, pe la Brün, a venit la Viena și apoi prin Budapeșta acasă, unde a sosit zilele aceste, aducând din călătoria sa un vray de notițe, care se vor publica în foia noastră.

Hymen. *Dl August A. Nicora*, candidat de avocat, la 9 august s'a cununat cu dna Lucreția Costa vęd Olariu, în Deva. — *Dl Dimitrie Feier*, notar în Șeitin, comitatul Csanad, la 30 l. c. își va serba cununia cu dșora Elisabeta Secușan, fiica dlui Iosif Ioan Secușan, proprietar în Toracul-mare. — *Dl Victor Szilágyi*, absolvent de teologie al diecesei oradane, la 30 l. c. se va cunună cu dșora Irina Lazin în Socondel, comitatul Sătmarului. — *Dl Ioan Margineanț*, absolvent de teologie al diecesei Caransebeș, s'a logodit cu dșora Eufemia Drincea din Oravița. — *Dl Nicolae Arcan* și dșora Isabela Belea s'au fidațat în Moldovonouă. — *Dl Iosif Văgăliu*, învățător gr. or. român, s'a căsătorit cu dșora Iustina Pap în Bulz, comitatul Bihor, la 9 august.

Țarul și țarevna la Viena. Evenimentul zilei este visita țarului și a țarevnei la curtea din Viena. Părechia imperială rusescă, însoțită de o suită strălucită, a sosit la Viena joi în 27 august n., unde au fost primiți cu mare pompă.

Monarcul nostru în România. Diarele bucu-reșcene publică programul de primire al Maj. Sale împăratului și regelui Francisc Iosif în România. Maj. Sa va plecă la 15:27 septembrie s'era din Mehadia, dimpreună cu regele Carol. La 16:28 septembrie dimineța vor sosi la Piteșci, unde li se va face o recepțiune oficială. De acolo vor plecă la Curtea-de-Arges, unde vor luă dejunul la orele 11 și jumătate. Apoi continuându-și călătoria, în aceeaș zi după mieđădi la 4 ore vor sosi la București, la gară vor fi întâmpinați de regina, de principele și principesa României, dimpreună

cu oficerii superiori și cu persoane oficiale. S'era va fi o mare recepție la palat, apoi un prânț de gală, la care vor fi invitați actualii și foștii ministri, actualii și foștii președinți ai corpurilor legiuitoare, generalii și colonelii din garnisonă, ministrii plenipotențitari străini și alte persoane oficiale. După prânț se va face o retragere cu torțe. Capitala va fi iluminată. La 11:29 septembrie mare defilare la Cotroceni, la care vor luă parte 32.000 de ómeni. Apoi dejun în castelul din Cotroceni. După dejun se vor duce la forturile de la Chitila și Otopeni, unde se vor face mari exerciții de tir. După mieđădi la 3 și jumătate plecare la Sinaia; aici împăratul va face o plimbare cu regele. S'era prânț de gală în castelul Peleş, iluminăție mare și o nouă plimbare prin oraș.

Petrecere de vără la Pâncota. Junimea română din Pâncota și impregiurime a dat la Pâncota, în 15 27 august, o petrecere de vără în sala otelului „Crucea albă”. Comitetul arangiator a fost compus astfel: președinte George Popovici, cassar Aurel Crișan, controlor Cornel Iancu, membri: George Ardelean, David Balint, Sever Boc, Teodor Burdan, Iuliu Butariu, Paul Chirilovici, Iuliu Coste, Aurel Grozda, Procopiu Givulescu, Sever Ispravnic, Mihael Marcus, Ioan Moldovan, George Monța, Teodor Pop, Vasiliu Pop, Aurel Pința, Nicolae Popescu, Eugen Popovici, Iustin Petruț, Aurel Petruț, George Popovici, Silviu Pop, Liviu Rada, Ștefan Rozvan.

Petrecere de vără în Iclodul-mare. Inteligența română din Iclodul-mare a arangiat la 27 august n. în localurile băilor Chireu o petrecere de vără în folosul bisericei gr. c. române de acolo. Președintele comitetului arangiator a fost dl Alesandru Dragoș, cassar dl Iosif Onciu, secretar dl Teofil Moldovan, controlor dl Ioan Mureșian.

Știri militare. Au fost numiți, cu rangul de 1 septembrie, sublocotenenți Petru Dobriban, Nicolae Gubasă; aspiranți de oficeri Alesandru Vlad, Eugen Goultan, Ioan Morariu, Ioan Cocheș, Victor Beran, Nicolae Giurgescu, Anton David, Iuliu Vajda, Gavril Penciu.

Cronică mică. Principele moștenitor al Italiei s'a logodit cu principesa Elena de Montenegro, care va trece la religiunea catolică. — *Regele Serbiei* va face o vizită principelui Bulgariei, apoi principelui de Montenegro. — *Fritjof Nansen*, care a plecat să facă explorațiuni în ținuturile nordice, s'a întors. Nu ș-a putut atinge scopul, inse totuș a făcut descoperiri foarte importante.

Căldndarul săptămânei.

Dumineca a 14-a după Rosaliu, Ev dela Mte. l. c. 22 gt. 8. a inv 1.			
Dua sept.	Căldndarul vechiu	Căldnd nou	Sórele.
Duminecă 18	Mart. Flor și Laur	30 Benjamin	4 54 7 36
Luni 19	Mart. Andreiu	31 Reboca	4 55 7 34
Mărți 20	Prof. Samuil	1 Sept. Egid us	4 57 7 32
Mercuri 21	Apost. Tadeu	2 Efraim	4 58 7 30
Joi 22	Mart. Agatonic	2 Serafina	4 0 7 27
Vineri 23	Mart. Lupu	4 Rosalia	4 2 7 25
Sămbătă 24	Mart. Eutichie	5 Natanail	4 3 7 23

➡ **Rugăm pe abonanții nostri cari încă nu ne-au achitat abonamentul, să binevoiescă a-l respunde în curënd.**

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA PRINCIPALĂ 375.A.)

Cu TIPARUL LUI IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.